

Toelichtende notitie

PlanMER groenblauwe zone OostvaardersWold

11 juni 2009

Inhoudsopgave

1. Inleiding
 - 1.1 Doel PlanMER
 - 1.2 Proces Planeer en structuurvisie
 - 1.3 Doel toelichtende notitie

 2. Doelbereik
 - 2.1 Natuur
 - 2.2 Water
 - 2.3 Recreatie

 3. Milieu-effecten
 - 3.1 Overzicht beoordeling
 - 3.2 Toelichting watersysteem
 - 3.3 Toelichting natuur

 4. Landbouweffecten
 - 4.1 Overzicht beoordeling
 - 4.2 Bereikbaarheid
 - 4.2.1 Onderzoeksmethodiek
 - 4.2.2 Maatregelen infrastructuur
 - 4.3 Toename van onkruid

 5. Relatie met de omgeving

 6. Verantwoording
- Bijlage 1: Overzicht onderzochte dierziekten
Bijlage 2: Kaart bereikbaarheid
Bijlage 3: Kaart reservering nieuwe infrastructuur

1. Inleiding

Deze notitie is een toelichting op de PlanMER Groenblauwe zone OostvaardersWold die op 20 januari 2009 is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland. De PlanMER heeft samen met de ontwerp-structuurvisie OostvaardersWold van 29 januari tot en met 11 maart 2009 ter inzage gelegen voor zienswijzen van inwoners, organisaties en andere belanghebbenden.

Op basis van de inspraakreacties is de structuurvisie op onderdelen aangepast. De notitie geeft een toelichting op de wijze waarop de inrichting van het OostvaardersWold, zoals na inspraak vastgelegd in de concept-eindversie, is beoordeeld in de PlanMER. Op die manier wordt in kort bestek inzichtelijk gemaakt hoe het ontwerp past binnen de toetsing die uitgevoerd is in de PlanMER.

1.1 Doel PlanMER

De PlanMER Groenblauwe zone OostvaardersWold is opgesteld met als doel de besluitvorming te ondersteunen over de structuurvisie OostvaardersWold. In het rapport zijn alternatieven voor de inrichting van de groenblauwe zone OostvaardersWold beoordeeld op hun mogelijke effecten. De structuurvisie is een kaderstellend document voor het ruimtelijk beleid van de provincie Flevoland en volgens de Wet ruimtelijke ordening is het verplicht om deze kaders te beoordelen in een milieueffectrapport voor plannen (PlanMER).

1.2 Proces PlanMER en structuurvisie

Het project OostvaardersWold bevindt zich momenteel in de planvormingsfase, waarin het belangrijkste doel is een integraal ontwerp te maken voor de inrichting van het OostvaardersWold. Dit ontwerp wordt vastgelegd in een structuurvisie die Provinciale Staten van Flevoland naar verwachting op 3 september ter besluitvorming wordt voorgelegd.

In de eerste helft van 2008 heeft adviesbureau Arcadis de PlanMER opgesteld in opdracht van de projectorganisatie OostvaardersWold. Vertrekpunt hiervoor was een startnotitie (officieel de Notitie Reikwijdte en Detailniveau) waarin de beoordelingscriteria zijn benoemd.

In de PlanMER zijn drie inrichtingsalternatieven beoordeeld die dienden om de maximale ruimte ("de hoeken van het speelveld") voor de inrichting van de groenblauwe zone te kunnen bepalen. De beoordeling van deze drie alternatieven - kijknatuur, zwerfnatuur en natuurpark - heeft vervolgens geleid tot een voorkeursalternatief. Daarbij zijn zo veel mogelijk de meest positieve onderdelen van ieder alternatief samengevoegd.

Dit voorkeursalternatief is de basis geweest voor het ontwerp van de inrichting dat is opgenomen in de ontwerp-structuurvisie die in januari 2009 ter inzage is gelegd. Naar aanleiding van de zienswijzen die zijn ingediend tijdens de inspraakperiode is de ontwerp-structuurvisie op een aantal onderdelen aangepast. Aangezien bij het opstellen van de PlanMER reeds de maximale speelruimte was bepaald, zijn er geen aanpassingen meer doorgevoerd die niet zijn getoetst in de PlanMER. Een ander relevant besluit hebben Provinciale Staten op 11 december 2008 genomen door de Verordening Groenblauwe Zone OostvaardersWold vaststelden. Daarmee werd het voormalig zoekgebied opgeheven en werd 170 hectare van dat voormalig zoekgebied toegevoegd aan het plangebied van OostvaardersWold.

Het voorkeursalternatief van de PlanMER is dus gaandeweg het planproces op een aantal onderdelen gewijzigd. En hoewel daarbij geen wijzigingen hebben plaatsgevonden die buiten de toetsing van de PlanMER treden, bleek bij informatiebijeenkomsten tijdens de inzagetermijn voor de structuurvisie dat het voor belanghebbenden en betrokkenen niet eenvoudig is om de relatie te leggen tussen het ontwerp van de groenblauwe zone zoals dat nu is opgenomen in de concept-eindversie van de structuurvisie en de beoordeling van dit ontwerp in de PlanMER. Daarom hebben Gedeputeerde Staten op 21 april 2009 besloten tot het opstellen van een toelichtende notitie.

Overzicht besluitvorming structuurvisie en PlanMER

Notitie Reikwijdte en Detailniveau (= startnotitie PlanMER)	Vastgesteld door GS op 4 maart 2008
PlanMER Groenblauwe Zone OostvaardersWold	Opgesteld 1 ^e helft 2008; ter inzage gelegd van 29 januari tot en met 11 maart 2009
Verordening Groenblauwe Zone	Vastgesteld door PS op 11 december 2008
Ontwerp-structuurvisie OostvaardersWold	Ter inzage gelegd van 29 januari tot en met 11 maart 2009
Antwoordnota Ontwerp-structuurvisie en PlanMER Groenblauwe Zone OostvaardersWold	Vastgesteld door GS op 21 april 2009, nagekomen zienswijzen vastgesteld en beantwoord door GS op 19 mei en 9 juni 2009
Concept-eindversie Structuurvisie OostvaardersWold	Vastgesteld door GS op 21 april 2009; daarna voor advies toegezonden aan Dagelijks en Algemeen Besturen van stuurgroeppartners
Structuurvisie	Definitieve vaststelling door PS voorzien op 3 september 2009

1.3 Opzet toelichtende notitie

In deze toelichtende notitie wordt zichtbaar gemaakt op welke manier het voorkeursalternatief van de PlanMER als basis heeft gediend voor het ontwerp voor de inrichting van het OostvaardersWold zoals vastgelegd in de concept-eindversie van de structuurvisie OostvaardersWold. Hierbij wordt de structuur van de beoordeling in de PlanMER aangehouden. Dat betekent dat er eerst wordt ingegaan op de beoordeling van de opgaven natuur, water en recreatie. Vervolgens wordt nader ingegaan op de milieu-effecten en daarna in het bijzonder op de effecten voor de landbouw en de relatie met de omgeving.

Om de overzichtelijkheid zo groot mogelijk te maken bevat deze toelichtende notitie nadrukkelijk geen uitputtende beschrijving van alle in de PlanMER getoetste onderdelen van het ontwerp. De notitie gaat met name in op de onderdelen waarvan tijdens de inspraakprocedure en informatiebijeenkomsten is gebleken dat niet duidelijk is op welke wijze betreffende onderdelen zijn beoordeeld in de PlanMER.

2. Doelbereik

In de PlanMER is getoetst aan het zogeheten doelbereik voor de aspecten natuur, water en recreatie. Met andere woorden: in hoeverre worden de gestelde doelen bereikt (zie PlanMER pag. 8/9) voor de functies natuur, water en recreatie?

In dit hoofdstuk volgt een toelichting op deze beoordeling.

2.1 Natuur

Voor het aspect natuur is in de PlanMER getoetst aan vijf doelen. Het voorkeursalternatief maakt veel diversiteit in natuurwaarden mogelijk door de overgangen van droog naar nat. De overgangen nat/droog en flauwe taluds met veel water zijn een duidelijke bijdrage aan natuurdoelen die voor Flevoland belangrijk zijn. Begrazing vindt plaats in de hele zone door edelherten. Waar grote grazers en edelherten naast elkaar voorkomen gebruiken zij in de seizoenen complementaire gebieden om te foerageren (edelhert voorjaar/zomer bos, najaar/winter grasland; grote grazers tegenovergesteld). Waar edelherten als enige grazer in een gebied voorkomen, vertonen zij hetzelfde foeragegedrag als de grote grazers in de voorgenoemde situatie. Hierdoor kan een verschil in vegetatietypen ontstaan. In het voorkeursalternatief ontstaan mogelijkheden voor een groter diversiteit aan soorten, wat sterk positief beoordeeld is. Het voorkeursalternatief voldoet goed aan het doel van topnatuur.

Dat leidt tot de volgende schematische weergave in de PlanMER:

Beoordelingscriterium	Voorkeurs-alternatief
Natuur	
Functioneren groenblauwe zone als leefgebied en verbinding voor het edelhert:	++
▪ Geschiktheid leefgebied	++
▪ Verbindende functie	++
Functioneren als leefgebied en verbinding voor grote grazers	++
Bijdrage foerageergebied kiekendieven	+
Bijdrage boscompensatie-taakstelling	++
Bijdrage realisatie topnatuur	++

De voor de natuurdoelen wezenlijke aanpassingen (naar aanleiding van inspraak) betreffen een wijziging in het watersysteem en de begrenzing van het beoogde foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven.

Wat betreft het watersysteem is na overleg met het waterschap Zuiderzeeland gekozen het online watersysteem van het voorkeursalternatief te wijzigen in een offline watersysteem (zie voor uitleg: paragraaf 2.2 van deze notitie). De consequenties van deze aanpassing pakt voor de natuurdoelen positief uit. De peildynamiek wordt groter, wat de kans op diversiteit van planten- en diersoorten vergroot.

Daarnaast hebben Provinciale Staten met het vaststellen van de Verordening Groenblauwe Zone in december 2008 de definitieve begrenzing van het OostvaardersWold bepaald. Daarmee is ook vastgelegd welk deel van het voormalige zoekgebied wordt toegevoegd aan de groenblauwe zone. Drie kavels uit dat voormalige zoekgebied, aan de noordoostzijde van de zone, zijn - onder voorwaarden - toegevoegd aan de groenblauwe zone. Deze kavels met een totale oppervlakte van 170 hectare zullen worden ingericht als optimaal foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven die nestelen in de Oostvaardersplassen.

In de PlanMER was er vanuit gegaan dat vanuit het zoekgebied 300 hectare zou worden gevonden om ingericht te worden als optimaal foerageergebied voor kiekendieven. De PlanMER geeft aan dat

deze maatregel voldoet aan het gestelde doel. Omdat Provinciale Staten ervoor hebben gekozen realisatie van het kiekendieffoeragegebied te koppelen aan grondverwerving op basis van vrijwilligheid, worden niet 300 maar 170 hectare voor dit doel toegevoegd aan het OostvaardersWold. Waarbij aangetekend dat één van de grondeigenaren voorwaarden aan de verwerving van zijn grond heeft verbonden. Dat betekent feitelijk dat het OostvaardersWold een minder grote bijdrage levert dan in de PlanMER voorzien aan de compensatieopgave voor kiekendieven als gevolg van stedelijke uitbreiding van Almere en Lelystad.

2.2 Water

De keuze voor een watersysteem in het OostvaardersWold wordt bepaald door doelstellingen voor kwalitatief en kwantitatief waterbeheer. Hoofddoelstelling is een duurzame inrichting van het watersysteem. Belangrijk uitgangspunt daarbij was dat er een kwantitatieve bijdrage werd geleverd aan de waterberging die volgens de nieuwe normen van het Nationaal Bestuursakkoord Water geldt voor Zuidelijk en Oostelijk Flevoland.

In de PlanMER bleek dat haalbaar indien werd gekozen voor een online systeem met de Hoge Vaart. Het water stroomt dan via een open verbinding vanuit de Hoge Vaart de groenblauwe zone in. In het voorkeursalternatief van de PlanMER scoorde dit watersysteem op alle punten positief:

Beoordelingscriterium	Voorkeurs-alternatief
Water	
Functioneren als duurzaam watersysteem	+
▪ Kwantiteit	+
▪ Kwaliteit	+
Bijdrage aan kwantitatieve waterbergingsopgave	+

Na overleg met het waterschap is in het uiteindelijk ontwerp voor de inrichting van het OostvaardersWold toch gekozen voor een ander systeem, namelijk. een offline systeem met inlaatpunten vanuit de Hoge Vaart. Dit systeem heet ook wel een regenwater gestuurd systeem, omdat de mate van vernatting van het gebied vrijwel geheel afhangt van de hoeveelheid regenwater die er valt.

Reden voor deze wijziging is het besluit van de Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland op 16 december 2008 dat zij geen gebruik meer wil maken van de mogelijkheid tot het oplossen van een deel van de wateropgave van de Hoge Vaart in OostvaardersWold. Met dit besluit wordt afstand gedaan van de externe waterbergingsdoelstelling van OostvaardersWold. In overleg met het waterschap is vastgesteld dat de projectdoelstelling “bijdrage aan de waterberging van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland” met het besluit van het waterschap niet geheel komt te vervallen. Er wordt nog steeds een bijdrage geleverd aan de wateropgave van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland omdat met de aanleg van een duurzaam, regenwater gestuurd watersysteem de interne wateropgave binnen het plangebied OostvaardersWold wordt opgelost. Deze interne wateropgave bedraagt 340 hectare.

De wijziging van het watersysteem staat niet op zich, maar heeft doorwerking naar andere aspecten die in de PlanMER zijn beoordeeld. Deze effecten vallen allen positief uit:

- Meer zelfvoorzienend watersysteem
- Grotere peilfluctuaties, wat leidt tot meer mogelijkheden voor natuur
- Lager gemiddeld peil waardoor de kweldruk afneemt
- Vermindering grondverzet (minder risico's voor archeologie en aantasting bodemkwaliteit)

Wat de consequenties zijn van de wijziging van het watersysteem voor de effecten op de omgeving staat nader beschreven in paragraaf 3.2 van deze notitie.

2.3 Recreatie

Het voorkeursalternatief bezien vanuit recreatie bestaat overwegend uit zwerfnatuur, met daaraan toegevoegd een rand aan de zijde van Almere met een inrichting conform het alternatief

doenatuur. De PlanMER schrijft daarover: “De aanwezigheid van zowel edelherten als grote grazers zorgt voor de grootste “wildernis beleving” bij zwerfnatuur. Doordat het gebied goed toegankelijk is voegt dit alternatief het meest toe in de vorm van belevingsmogelijkheden aan het recreatieve aanbod in Flevoland. Daarmee voldoet dit alternatief ruim aan het doel.

In het voorkeursalternatief is ten opzichte van zwerfnatuur aan de westelijke rand een rand doenatuur toegevoegd en is een aantal kijkhutten opgenomen. Hiermee worden ten opzichte van zwerfnatuur meer doelgroepen bereikt die allen de wildernis op hun eigen manier kunnen beleven.” De beoordeling voor recreatie in de PlanMER is als volgt:

Beoordelingscriterium	Voorkeurs-alternatief
Recreatie	
85% beleefbaarheid zone voor recreant	+
Bijdrage als unique selling point:	++
▪ Toegankelijkheid	+
▪ Unieke beleving	++
Bijdrage groenblauwe zone aan de stedelijke recreatie	++

De belangrijkste toevoeging op het gebied van recreatie aan het ontwerp in de structuurvisie is dat de poort aan de Ibisweg wordt opgewaardeerd tot primaire poort. Dat betekent concreet dat er twee toegangspoorten ontstaan waar ruimte is voor meer intensievere dagrecreatie, namelijk aan de Vogelweg en nu dus ook aan de Ibisweg. Bij een primaire poort komt een bescheiden aantal recreatieve voorzieningen en is ruimte voor horeca.

Reden voor de toevoeging van de primaire poort aan de Ibisweg is dat de planologische invulling van recreatieve voorzieningen pas plaatsvindt bij het vaststellen van bestemmingsplannen en dat de mogelijkheid van uitgebreidere recreatieve voorzieningen niet op voorhand beperkt wordt tot één locatie, namelijk de primaire poort aan de Vogelweg. Uit werksessies met de recreatiesector is ook gebleken dat er behoefte is aan nadere planvorming over de verschillende recreatiemogelijkheden in het OostvaardersWold. Om een tweede primaire poort bij de Ibisweg te situeren, ligt voor de hand omdat die dichtbij Almere ligt. Op deze wijze wordt nog beter aangesloten bij het in de PlanMER beoordeelde criterium in hoeverre de groenblauwe zone bijdraagt aan stedelijke recreatie. In het voorkeursalternatief was dit aspect al als goed beoordeeld.

De toevoeging van een tweede primaire poort levert geen wezenlijke verandering op in de verkeersbelasting van het wegennet rondom het OostvaardersWold. De Vogelweg blijft, net als in het voorkeursalternatief, de hoofdtoegang tot het OostvaardersWold voor recreatieve bezoekers. De poort aan de Ibisweg biedt de aanvullende mogelijkheid om dichtbij Almere voorzieningen te realiseren die het extra aantrekkelijk maken voor Almeerders om een ommetje te maken in het OostvaardersWold.

Na het opstellen van de PlanMER is nog nader onderzoek (door Kenniscentrum Triple E) gedaan naar het economisch perspectief van het OostvaardersWold. Daarbij is met name gekeken naar de economische kansen die ontstaan doordat het OostvaardersWold een samenvoeging tot stand brengt van Oostvaardersplassen en Horsterwold. De drie gebieden tezamen met aangrenzende bosgebieden omvatten een oppervlakte van 15.000 hectare en hebben in de structuurvisie als werktitel “Oostvaardersland” gekregen.

Uit het aanvullende onderzoek en werksessies met de recreatiesector komt naar voren dat er in de omgeving van het Oostvaardersland aantrekkelijke vestigingslocaties ontstaan voor andere sectoren dan recreatie. Sectoren die genoemd worden zijn de ontspannings-, zorg- en kennissector en internationaal toerisme. De verwachting dat dat banen oplevert voor mensen met verschillende opleidingsniveaus.

3. Milieu-effecten

3.1 Overzicht beoordeling

De effecten voor milieu en omgeving zijn in de PlanMER op een groot aantal criteria beoordeeld. Voor het merendeel van de beoordeelde deelaspecten geldt dat het ontwerp voor de inrichting zoals nu beschreven in de concept-eindversie van de structuurvisie OostvaardersWold, niet afwijkt van de inrichtingsprincipes in het voorkeursalternatief. In dit hoofdstuk staat een toelichting op de milieu-effecten van onderdelen van het ontwerp die *wel* wezenlijk afwijken van het voorkeursalternatief in de PlanMER. Het gaat dan om de milieu-effecten van het watersysteem en de consequenties van de aanleg van het OostvaardersWold voor de instandhoudingsdoelstellingen voor drie vogelsoorten.

Voor de volledigheid staat hieronder het volledige overzicht van de beoordeling op milieu-effecten.

Beoordelingscriterium	Voorkeursalternatief
Aanlegfase	0/-
Natuur	
Invloed op Natura2000 gebieden:	
▪ Oostvaardersplassen	0
▪ Veluwerandmeren	0
Invloed op overige EHS	+
Invloed op beschermde en bedreigde soorten	0
Water	
Invloed op de waterkwaliteit buiten de groenblauwe zone (extern)	0/-
Effecten op grondwaterstanden in de omgeving	0
Bodem	
Grondbalans	0
Invloed op bodemverontreinigingen in de groenblauwe zone	0
Beïnvloeding bodemdaling	+
Mobilisatie arseen	0
Recreatie	
Bijdrage aan regionaal recreatieve structuur	+
Invloed op regionale economie	++
Landschap, cultuurhistorie, archeologie	
Invloed op landschappelijke waarden	+
Invloed op cultuurhistorische waarden	0
Invloed op archeologische waarden	-
Infrastructuur	
Bereikbaarheid autoverkeer	0/-
Bereikbaarheid fietsverkeer	+
Verkeersveiligheid fiets	+
Verkeersveiligheid auto	0
Verkeersveiligheid auto met wild	0
Luchtkwaliteit	
Beïnvloeding luchtkwaliteit als gevolg van de groenblauwe zone	0
Geluid	
Invloed op geluidsbelasting	0/+
Externe veiligheid	
Plaatsgebonden risico Rijksweg A6	0
Groepsrisico Rijksweg A6	0
Passantenrisico (turbines)	0

3.2 Toelichting watersysteem

Door de wijziging van het watersysteem van een online systeem naar een offline (regenwater gestuurd) systeem, is ook opnieuw gekeken naar de effecten op de omgeving. Belangrijk element van het regenwater gestuurd systeem is dat er is voorzien in een inlaatmogelijkheid van water vanuit de Hoge Vaart (zie ook paragraaf 2.2) voor watertoevoer tijdens droge perioden. Het regenwater gestuurd systeem is in de PlanMER niet opgenomen in het voorkeursalternatief, maar wel beoordeeld in het alternatief kijknatuur. Ten opzichte van dit alternatief kijknatuur is het gekozen systeem in de concept-eindversie structuurvisie op één punt licht aangepast: er wordt een maximaal waterpeil van -5,0 NAP gehanteerd, 20 centimeter hoger dan in het alternatief kijknatuur. Dankzij deze extra peilverhoging ontstaat meer dynamiek in het waterpeil, wat de natuurwaarden in het OostvaardersWold ten goede komt.

In het regenwater gestuurd systeem wordt er alleen water ingelaten in extreem droge periodes. Daardoor wordt voorkomen dat de waterstrengen die bedoeld zijn als kering voor heckrunderen en konikpaarden te ondiep worden.

De lagere gemiddelde en (bij uitzondering) hogere maximale waterstand van het regenwatergestuurde systeem ten opzichte van het eerder gehanteerde online systeem heeft een minimaal effect op de hoeveelheid kwelwater dat vanuit het OostvaardersWold wordt afgevoerd naar de randtochten om de zone. Echter, dat heeft geen enkele invloed op de grondwaterstand in het omliggende landbouwgebied, omdat dat water volledig wordt afgevangen in de randtochten. Bij extreme droogte is het ook niet mogelijk dat er grondwater vanuit het landbouwgebied naar het OostvaardersWold stroomt. Want door de inlaatmogelijkheid vanuit de Hoge Vaart wordt het waterpeil van het OostvaardersWold nooit lager dan het streefpeil in de omgeving.

Voor de waterkwaliteit heeft het regenwater gestuurd systeem geen negatief effect op de omgeving, hoewel in de PlanMER in het alternatief kijknatuur de invloed op de waterkwaliteit nog als negatief werd beoordeeld. Aanvullend onderzoek heeft uitgewezen dat door het opzetten van het waterpeil binnen OostvaardersWold lichte inzijging van water optreedt, waardoor het zoute grondwater in het bovenste deel van het eerste watervoerend pakket verdrongen wordt en een zoetwaterbel wordt gevormd. Dit water wordt door de randtochten, kavelsloten en drains afgevangen. Hierdoor nemen de zoutgehalten in het oppervlaktewatersysteem in de omgeving niet toe en blijft het water geschikt als beregeningswater voor de landbouw. De randtochten worden bovendien door middel van een inlaatwerk aangesloten op de Hoge Vaart. Indien nodig, kan water vanuit de Hoge Vaart in de randtochten ingelaten worden om te voorkomen dat de waterkwaliteit in de randtochten achteruit gaat.

3.3 Toelichting natuur

Bij de beoordeling van de PlanMER heeft de commissie m.e.r. vragen gesteld over de consequenties van de aanleg van het OostvaardersWold voor de instandhoudingsdoelstellingen voor ganzen, smienten en zwanen. De gegevens die hiervoor in de PlanMER waren gebruikt, bleken gebaseerd op verouderde gegevens en sloten niet aan op de nieuwste wetgeving.

Deze omissie is inmiddels rechtgezet. Er is een nadere analyse uitgevoerd en op basis daarvan een aanvulling opgesteld bij de PlanMER. Op basis van de analyse wordt in de aanvulling de feitelijke situatie zoals die nu geldt als volgt omschreven:

“De landbouwgronden rondom de Oostvaardersplassen zijn sterk verstoord en de geschiktheid voor foeragerende ganzen en smienten is sterk afhankelijk van het moment van onderploegen door de boeren. Binnen de Oostvaardersplassen is een areaal aan foerageergebied aangewezen dat voldoende capaciteit heeft voor de aangewezen populaties ganzen, smienten en zwanen uit de Oostvaardersplassen. Omvorming van landbouwareaal naar natuurgebied heeft geen consequenties voor de instandhoudingsdoelen van deze soorten van de Oostvaardersplassen.”

4 Landbouweffecten

4.1 Overzicht beoordeling

In de PlanMER zijn de effecten van de realisatie van het OostvaardersWold op de landbouw afzonderlijk beoordeeld in een Landbouweffectrapportage. Tijdens de inzageperiode voor de PlanMER en de Structuurvisie zijn voor boeren die hun bedrijf hebben rondom het plangebied van het OostvaardersWold, informatiebijeenkomsten gehouden. Tijdens deze bijeenkomsten bleek dat er op een aantal punten onduidelijkheid bestond, gebaseerd op de informatie uit de PlanMER en de Landbouweffectrapportage die daarvan onderdeel is.

De onduidelijkheid betrof met name de bereikbaarheid van de agrarische bedrijven, de maatregelen om tegen te gaan dat onkruid zich verspreidt vanuit het natuurgebied naar de omliggende landbouwpercelen en de mogelijke opbrengstderiving van windturbines. In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe deze onderwerpen zijn uitgewerkt in het ontwerp voor de inrichting en hoe dat zich verhoudt tot de landbouweffectrapportage in de PlanMER.

Tevens waren er tijdens de informatiebijeenkomsten vragen over de effecten van het watersysteem. Meer uitleg hierover staat eerder in deze notitie, in paragraaf 2.2 en 3.2.

Voor de volledigheid staat hier de volledige beoordeling van effecten op de landbouw zoals die optreden in het voorkeursalternatief van de PlanMER. Hieruit blijkt op welke aspecten de effecten voor de landbouw zijn beoordeeld.

Beoordelingscriterium	Voorkeursalternatief
Bestaande agrarische bedrijven en ruimtelijke structuur	
- Agrarische bedrijven	--
- Bestaande opstallen / bedrijfsgebouwen in en in de directe omgeving van de GBZ	0
- Ruimtelijke structuur (verkavelingsituatie)	--
Totaal	--
Perspectief agrarische bedrijven	
- Perspectief bestaande agrarische bedrijven	-
Totaal	-
Waterhuishoudkundige effecten	
- Verandering opbrengst als gevolg van vermatting/verdroging	0
- Verandering opbrengst als gevolg van een verandering van de waterkwaliteit	0
Totaal	0
Ecologische effecten vanuit de groenblauwe zone op landbouw	
- Invloed op kans wildschade (toe- of afname)	0
- Voedselveiligheid en diergezondheid (veterinaire effecten)	0
- Risico's ten aanzien van de overdracht van (andere) ziektes (fruit- en boomteelt)	0
- Kans op toename onkruid in gewassen	0/-
Totaal	0
Bereikbaarheid agrarische percelen en bedrijven voor landbouwverkeer	
- Bereikbaarheid agrarische percelen en bedrijven	0/-
Totaal	0/-
Nevenactiviteiten op het agrarisch bedrijf	
- Mogelijkheden voor groen blauwe diensten	0/+
- Mogelijkheden voor particulier natuurbeheer	0/+
Totaal	0/+
Windturbines	
- Effect op opbrengsten windturbines binnen zone (worden verwijderd)	0
- Effect op opbrengsten windturbines buiten zone	0
Totaal	0

4.2 Bereikbaarheid

In de Landbouweffectrapportage is specifiek gekeken naar de bereikbaarheid van agrarische bedrijven en percelen voor landbouwverkeer. Hierbij gaat het om het interne bedrijfsverkeer en om de aan- en afvoer van producten vanaf bedrijven van en naar toeleveranciers of afnemers. De beoordeling in de LER voor het voorkeursalternatief op het onderdeel bereikbaarheid is beperkt negatief. Dit komt doordat de Schollevaarweg in het voorkeursalternatief ter hoogte van het OostvaardersWold verdwijnt en deze oost-westverbinding dus niet meer beschikbaar is voor landbouwverkeer.

De vragen van omwonenden over de bereikbaarheid van hun bedrijven en woningen spitste zich tijdens de informatieavonden (en ook in de zienswijzen op PlanMER en structuurvisie) toe op twee onderwerpen. In de eerste plaats werden vraagtekens gezet bij de onderzoeksmethodiek en daarnaast waren er veel vragen over de effectiviteit van concrete maatregelen die zijn voorgesteld om de bereikbaarheid in het gebied te garanderen. Op beide punten is een nadere toelichting op zijn plaats.

In bijlage 2 is een kaart opgenomen met de toekomstige verkeerssituatie voor landbouwverkeer, autoverkeer en fietsverkeer.

4.2.1 Onderzoeksmethodiek

Rond de onderzoeksmethodiek is tijdens de inspraak de vraag gesteld waarom er geen veldonderzoek is verricht ten behoeve van de PlanMER. Bij de beantwoording van deze vraag is het belangrijk om de onderzoeksmethodiek bij de PlanMER en LER in een aantal stappen te beschrijven:

- verzameling gegevens;
- punten die zijn onderzocht in de LER;
- toetsing van de resultaten van de LER.

Verzamelen gegevens

Ten behoeve van een PlanMER wordt, als er van te voren nog weinig onderzoek is gedaan, veldonderzoek gedaan om gegevens te verzamelen. Overigens gaat het dan om veel meer gegevens dan alleen over bereikbaarheid. Echter voor het opstellen van de PlanMER OostvaardersWold was voor 2008 reeds een groot aantal onderzoeken verricht waarbij gebruik is gemaakt van de gegevens van landbouwenquêtes (Geografische Informatie Agrarische Bedrijven 2005).

Bij het opstellen van de PlanMER is een aanvullende analyse op de beschikbare gegevens uitgevoerd door Dienst Landelijk Gebied. In deze analyse zijn de volgende meest actuele gegevens aan elkaar gekoppeld:

- Geo-Informatie Agrarische bedrijven (GIAB) 2005 en 2006;
- Basis Registratie Percelen 12 (BRP) 2005;
- Eigendomsgegevens Kadaster 1 januari 2008;
- Pacht en eigendomsgegevens Domeinen 2007.

Door het koppelen van de gegevens was het mogelijk bedrijfsgegevens aan percelen te koppelen, waarmee een totaal beeld van de agrarische situatie kon worden geschetst.

Op basis hiervan wordt in de LER geconcludeerd dat de beschikbare gegevens ten behoeve van de afweging in het kader van de PlanMER een goede basis bieden voor het meewegen van het landbouwbelang in de besluitvorming. Daarnaast is er nog aanvullend onderzoek gedaan waardoor effecten voor bedrijven concreet in beeld konden worden gebracht.

Op deze wijze is een actueel en juist beeld gegeven van de landbouw in het gebied. Met Arcadis samen is de conclusie getrokken dat deze informatie een goede basis vormde voor de Landbouweffectrapportage.

Tevens is er ten behoeve van de PlanMER (kwalitatief) verkeersonderzoek gedaan (Witteveen en Bos, Infrastructuur OostvaardersWold). Daarbij is geconcludeerd dat er onvoldoende kwantitatieve gegevens uit tellingen beschikbaar waren. Dit is alsnog aangevuld met telgegevens van de gemeente Zeewolde en van de provincie om ervoor te zorgen dat er voldoende basis was om in de PlanMER conclusies te kunnen trekken over de verkeersbewegingen.

Afhankelijk van reeds beschikbare informatie (voor een deel vergaard uit veldonderzoek) is er dus aanvullend veldonderzoek gedaan waar dat nodig was om over betrouwbare gegevens te beschikken.

Punten die zijn onderzocht in de LER

Bij het opstellen van de notitie reikwijdte en detailniveau - waarin is aangegeven welke aspecten zullen worden onderzocht en op welke wijze - is door LTO aangegeven welke onderdelen opgenomen moesten worden in de LER.

In aanvulling op de onderwerpen die reeds in de notitie "Reikwijdte en detailniveau" stonden, wilde LTO Noord de volgende punten ook onderzocht hebben:

- Kans op beperking mogelijkheden uitbreiding van de bedrijven;
- (Plan)schade aan de opbrengst van windturbines door de zone;
- Naast waterkwantiteit ook waterkwaliteit meenemen;
- Bij bacterievuur ook kijken naar consequenties voor ziektes in relatie met export.

In de LER zijn deze punten opgenomen als afzonderlijke beoordelingscriteria, achtereenvolgens:

- Perspectief agrarische bedrijven: mogelijkheden voor uitbreiding van bestaande bedrijven;
- Windturbines: effect op opbrengsten van windturbines;
- Waterhuishoudkundige effecten: verandering opbrengst als gevolg van een verandering van de waterkwaliteit;
- Ecologische effecten vanuit GBZ op landbouw: Effect op risico's ten aanzien van de overdracht van (andere) ziektes (fruit- en boomteelt).

Op 4 februari 2008 is een bijeenkomst georganiseerd om te bepalen of ook de boeren van mening waren dat alle onderzoeksvragen waren geformuleerd en waarbij kort de inhoudelijke bevindingen zouden worden toegelicht. Tijdens deze bijeenkomst waren er zoveel algemene vragen over nut en noodzaak van het project dat er geen ruimte was om met de aanwezigen te spreken over de te onderzoeken punten en de inhoudelijke bevindingen. Tijdens de inspraakperiode in de eerste maanden van 2009 is bij informatiebijeenkomsten en na lezing van de ingediende zienswijzen gebleken dat er wel vragen zijn gesteld over de invulling van onderzochte punten in de LER, maar dat er geen nieuwe punten naar voren zijn gebracht. Daarmee kan worden gesteld dat notitie reikwijdte en detailniveau volledig is gebleken.

Toetsing van de resultaten van de LER

In de maanden na 4 februari 2008 is getracht tot een nieuwe bijeenkomst te komen in overleg met LTO Noord. Voor de zomervakantie van 2008 kwam dit niet tot stand en begin juli heeft LTO het contact met de provincie opgeschort.

Na aanstelling van de landbouwadvisoren is dit alsnog opgepakt en is een aantal bijeenkomsten georganiseerd. Allereerst is in diverse bijeenkomsten in februari 2009 de beschikbare informatie besproken. Hieruit zijn diverse vragen gekomen die door de projectorganisatie zijn beantwoord. Tevens is in overleg met LTO Noord nog tot de volgende actiepunten besloten:

- beter beargumenteren van de verkeersoplossing via de (verlegde) Bosruiterweg. Deze informatie te bespreken met bewoners van de Zuidlob;
- verduidelijken van effecten van het watersysteem op de omgeving.

Geconstateerd kan worden dat hiermee de toetsing van de onderzoeksresultaten door mensen in het gebied heeft plaatsgevonden, zij het later dan oorspronkelijk de bedoeling was.

4.2.2 Maatregelen infrastructuur

Ten aanzien van een aantal verkeersmaatregelen is in de Antwoordnota, die is opgesteld als reactie op de zienswijzen op de structuurvisie en de PlanMER, dieper ingegaan op een aantal specifieke verkeerssituaties. Het betreft de voorgestelde omlegging van de Bosruiterweg en de aanpassing van de Flediteweg. De volledige toelichting is opgenomen als bijlage bij de Antwoordnota, maar de belangrijkste vaststellingen en conclusies volgen hieronder:

Omlegging Bosruiterweg

De discussie over de omlegging van de Bosruiterweg, zoals die in de structuurvisie wordt voorgesteld, spitst zich toe op de vraag of bewoners aan de zuidwest zijde van de groenblauwe zone zakelijk en privé ook na de aanleg van het OostvaardersWold voldoende mogelijkheid hebben om aan de andere zijde van de zone te komen. Met name de bewoners van de zogeheten Zuidlob (het

gebied westelijk van het Horsterwold, begrensd door de Nijkerkerweg, Gooiseweg en A27) maken zich hier zorgen over.

Analyse van de situatie heeft uitgewezen dat een aantal zaken van belang is:

- het aantal verkeersbewegingen op de diverse wegen is laag en bestaat vrijwel alleen uit lokaal en bestemmingsverkeer;
- het landbouwverkeer uit de Zuidlob heeft er, zeker op langere termijn, belang bij dat er een goede verbinding is naar het gebied ten oosten van het OostvaardersWold om ook in de toekomst mogelijkheden voor teeltwisselingen te behouden;
- bij het opstellen van de structuurvisie heeft onderzoek plaatsgevonden naar de relaties in eigendom en gebruik tussen de Zuidlob en het gebied rond de Duikerweg / Schollevaarweg. De conclusie daaruit was dat er op basis van de beschikbare kadastrale gegevens geen formele relaties aanwezig zijn;
- ongeveer 15 bedrijven aan de noordoostzijde van het gebied krijgen te maken met het omrijden via de omgelegde Bosruiterweg. Een aantal mensen heeft aangegeven dat dit sociale relaties beperkt (vooral richting Nijkerk of in Zuidlob) en een beperkt aantal mensen heeft aangegeven informele zakelijke relaties te hebben;
- net ten noorden van de kern van Zeewolde ligt bij Trekkersveld een loonbedrijf waar veel bedrijven onder andere uit de Zuidlob gebruik van maken;
- de bewoners van de Zuidlob en het gebied rond de Duikerweg / Schollevaarweg / Bloesemlaan zijn voor sport, school, winkels enzovoort gericht op Zeewolde;

Bovenstaande punten geven nauwkeurig weer welke effecten de realisatie van het OostvaardersWold heeft op de bereikbaarheid, zoals beoordeeld in de Landbouweffectrapportage van de PlanMER. De voorgestelde maatregelen in de structuurvisie blijken voor de landbouw de meest passende oplossing. Overweging daarbij is dat een structurele oplossing vooral van belang is voor de duurzame agrarische toekomst in de Zuidlob. Er blijft een goede verbinding tussen de Zuidlob en het landbouwgebied ten oosten van het OostvaardersWold en het loonbedrijf op het bedrijventerrein Trekkersveld wordt beter bereikbaar. Daarbij blijven de autoroutes die voor de sociale contacten naar de kern van Zeewolde noodzakelijk zijn in stand. De oplossing voor het fietsverkeer geeft zelfs een sterke verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Het is goed daarbij op te merken dat in een beperkt aantal gevallen de verbinding voor gemotoriseerd verkeer tussen de Zuidlob en de omgeving Duikerweg / Schollevaarweg fors langer wordt. In de huidige situatie is de afstand tussen het kruispunt Duikerweg / Schollevaarweg en het kruispunt Nijkerkerweg / Gooiseweg circa 3,7 km. Bij de route zoals deze in de structuurvisie is opgenomen bedraagt deze afstand circa 10,6 kilometer en is daarmee voor gemotoriseerd verkeer maximaal 7 kilometer langer. Bij de keuze voor een vervangende verbinding heeft de zakelijke relatie voor bedrijven uit de Zuidlob met het Trekkersveld en het landbouwgebied oostelijk van het OostvaardersWold prioriteit gekregen boven de overwegend sociale contacten tussen de Zuidlob en de omgeving Duikerweg / Schollevaarweg.

Flediteweg

In de structuurvisie wordt voorgesteld de Flediteweg van karakter te veranderen. Nu is de weg nog toegankelijk voor autoverkeer, maar in de toekomst wordt de weg omgevormd tot fietsverbinding. In de antwoordnota geeft de provincie aan dat de alternatieven voor het autoverkeer voldoende zijn om de bereikbaarheid van Zeewolde te garanderen. Voor het bestemmingsverkeer wordt een oplossing gezocht. Denkbaar is dat de bewoners van de Zuidlob de Flediteweg voor sociaal verkeer mogen blijven gebruiken, waarbij door de vormgeving van de Flediteweg de veiligheid van de fietsers en grote grazers die daar rondlopen geborgd wordt.

Fietsverkeer kan blijvend gebruik maken van de Flediteweg. Door het afsluiten van de Flediteweg voor het auto- en landbouwverkeer zal de verkeersveiligheid voor het fietsverkeer aanzienlijk verbeteren. In nauw overleg met de gemeente Zeewolde zal bij de verdere uitwerking naar passende oplossingen worden gezocht, die de sociale veiligheid voor (schoolgaande) fietsers voldoende waarborgen.

Bij de verdere uitwerking zal ook rekening worden gehouden met de bereikbaarheid van het pompstation van Vitens en de bereikbaarheid van de recreatieve voorzieningen voor bijvoorbeeld gehandicapten.

De route voor landbouwverkeer naar het Trekkersveld loopt voortaan via de omgelegde Bosruiterweg. Dit is zowel korter als ook kwalitatief beter dan de bestaande route via de Flediteweg en de Spiekweg. De Bosruiterweg zal geschikt gemaakt worden voor landbouwverkeer.

4.3 Toename van onkruid

Boeren die direct grenzen aan het toekomstige OostvaardersWold zijn begrijpelijkerwijs bezorgd over de toename van onkruid op hun land. Daarom is dit aspect ook specifiek in de PlanMER onderzocht en beoordeeld.

De realisatie van het OostvaardersWold zal ertoe leiden dat er in het natuurgebied een gevarieerde vegetatie ontstaat van inheemse planten. Zeker in de beginperiode zullen daar pionierssoorten zoals distels bij zijn die volstrekt ongewenst zijn in het landbouwgebied. De zorg hierover is begrijpelijk. Door een aangepaste inrichting en goed beheer van het natuurgebied wordt het probleem van onkruiddruk op het landbouwgebied voorkomen.

De inrichting van het OostvaardersWold aansluitend op de landbouwgebieden is er op gericht een buffer te realiseren van voldoende breedte om het overwaaien van onkruidzaden zoals het zaad van de akkerdistel te voorkomen.

Er is veelvuldig onderzoek gedaan naar de verspreiding van distelzaden en daaruit blijkt dat distelzaad (pluis) grote afstanden kan overbruggen maar dat distelzaad dat verder waait dan 30 tot 40 meter niet kiemkrachtig is. Van vrijwel alle andere inheemse vegetatie die potentieel overlast kan geven in landbouwgebied is de verspreiding van zaad via de wind nog veel geringer.

In het gehele OostvaardersWold zullen de oevers van de waterloop tussen landbouw en natuur via maaibeheer worden onderhouden. Op deze wijze blijft een strook van minimaal 10 meter vrij van onkruiden die zaad verspreiden naar het landbouwgebied. Zodra de aansluitende beplanting gesloten is zullen er niet of nauwelijks onkruiden in of onder deze beplanting aanwezig zijn die zaden verspreiden. De vorming van ongewenste onkruiden kan tot die tijd worden tegen gegaan door de buitenste delen van de beplantingsvakken tot een totale afstand van circa 40 meter uit de landbouwpercelen in te zaaien met klaver en vervolgens eventuele ongewenste onkruiden zoals akkerdistels plaatsgewijs te bestrijden. Met deze aanpak zijn in andere projecten waar natuur en recreatie aan akkerbouwgebied grenst (zoals het Bentwoud) goede ervaringen opgedaan. Bij het opstellen van een gedetailleerd inrichtingsplan zal deze oplossing worden meegenomen

Een bijzonder gebied aan de oostzijde is de locatie van het kiekendieffoerageergebied. Tussen het foerageergebied (dat na besluitvorming in december 2008 170 hectare groot is; zie ook paragraaf 2.1) en het landbouwgebied is geen bufferstrook aanwezig in de vorm van waterlopen en een kade. Om een buffer binnen het foerageergebied te realiseren kan ook hier bij de inrichting een strook van ca. 40 meter aangehouden worden, waar een zadenmengsel ingezaaid wordt dat plantensoorten bevat met weinig tot geen hinderlijke zaadverspreiding

Als enige bron van onkruidzaad resteert dan nog de kade aan de oostzijde. Op deze graskade kunnen geen grote grazers komen; het beheer zal worden uitgevoerd door het maaien van de vegetatie, voordat ongewenste kruiden in staat zijn hun zaad te verspreiden. Door herhaald maaien zal een vegetatie ontstaan met overwegend grassen en zullen pionierssoorten zoals de distel geen kans krijgen.

Er zijn meerdere agrariërs die aangeven graag een rol te willen vervullen in het beheer van de randzones aan weerszijden, dit om toename van onkruid in de omgeving te voorkomen. In dit stadium van planontwikkeling zijn nog geen definitieve afspraken gemaakt over de wijze waarop deze randen beheerd gaan worden en welke partij daarvoor verantwoordelijk is. Het is goed denkbaar dat agrariërs uit de omgeving hierbij ingeschakeld worden.

4.4 Windturbines

Een ander discussiepunt dat naar voren kwam tijdens de inspraakperiode voor structuurvisie en PlanMER, was de wijze waarop in de PlanMER is gekeken naar de effecten die de aanleg van het OostvaardersWold heeft op de opbrengst van windturbines die in de buurt van de groenblauwe zone staan. De mening van de door adviesbureau Arcadis geraadpleegde deskundige is dat de beplanting in het OostvaardersWold een reducerende werking op de hoeveelheid wind zal hebben. Dit effect treedt gemiddeld op tot een hoogte van tweemaal de hoogte van de beplanting en de invloed is

voornamelijk merkbaar als de windturbine binnen een afstand van 100 meter van de beplanting staat. Aangezien dit een algemene beoordeling is, is naar aanleiding van de zienswijzen besloten om bij de opstelling van het bestemmingsplan voor alle molens in de directe omgeving van het OostvaardersWold een analyse uit te laten voeren door een onafhankelijk instituut. Op die manier kunnen de feitelijke effecten ter plaatse worden bepaald.

5 Relatie met de omgeving

De enige wijziging van het voorkeursalternatief vanwege projecten in de omgeving van het OostvaardersWold betreft een reservering voor infrastructurele werken ten behoeve van de Schaalsprong Almere. Hieronder wordt deze aanpassing en de consequenties daarvan toegelicht.

Reservering A6

Op verzoek van de gemeente Almere is in het ontwerp voor het OostvaardersWold in de concept-eindversie van de structuurvisie een reservering opgenomen voor verbreding van de A6, direct ten westen van het knooppunt waar de A6 aansluit op de Buitenring. Op dit moment is nog niet duidelijk op welke wijze de A6 en andere infrastructuur geschikt worden gemaakt om de Schaalsprong Almere te faciliteren. Almere geeft aan dat het vooralsnog de reservering van een strook langs de A6 nodig heeft om in de toekomst adequaat te kunnen inspelen op het scenario dat uiteindelijk uitgewerkt gaat worden voor de Schaalsprong Almere.

Voor de werking van de groenblauwe zone als ecologische verbinding tussen Oostvaardersplassen en het Horsterwold heeft deze ruimtelijke reservering geen effect. Indien Almere in samenspraak met het Rijkswaterstaat uiteindelijk besluit om de benodigde aanpassing van de infrastructuur uit te voeren, dan vindt die plaats in een gereserveerde strook langs de A6 die even breed is als het huidige knooppunt Almere-Buiten-Oost. Deze strook vervult geen essentiële functie voor de ecologische verbinding. Ter plaatse is voldoende ruimte om een goede doorgang te garanderen voor de grote grazers uit de Oostvaardersplassen.

Voor een nauwkeurige localisering van de reserveringszone, zie bijlage 3.

6. Verantwoording

Deze toelichtende notitie is opgesteld door de projectorganisatie OostvaardersWold in opdracht van het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland.

Voor meer informatie en vragen over deze notitie, de PlanMER, structuurvisie en aanverwante documenten kunt u contact opnemen met de projectorganisatie OostvaardersWold.

Telefoon: 0320 - 265 702

Email: oostvaarderswold@flevoland.nl

De PlanMER en structuurvisie zijn ook digitaal te raadplegen op www.flevoland.nl/oostvaarderswold.

Bijlage 1: onderzochte dierziekten

Als onderbouwing voor de PlanMER is voor het onderwerp: risico's voor dierziekten, gebruik gemaakt van twee onderliggende rapportages.

In deze rapporten is voor vrijwel alle mogelijke dierziekten uitgezocht of ze in het gebied voorkomen en of er risico is op verspreiding naar de reguliere veehouderij. Conclusie is dat er voor drie ziekten een zeer klein risico is, dat door eenvoudige maatregelen tot vrijwel nul gereduceerd wordt.

De rapporten waar het om gaat zijn:

* Alterra-rapport 1506; Robuuste verbindingen en wilde hoefdieren. Verwachte aantallen hoefdieren en mogelijke overlast voor de landbouw, het verkeer en de diergezondheid. Door: G.W.T.A. Groot Bruinderink, C.J. de Vos, D.R. Lammertsma, G.J. Spek, R. Pouwels, A.J. Griffioen, T.J.A. Gies.

* Alterra-rapport 1554; Veterinaire risico's en mogelijkheden voor recreatief medegebruik van een robuuste verbinding tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold.

In deze rapportages is informatie opgenomen over een groot aantal dierziekten.

In rapport 1506, opgesteld ten behoeve van de tweede kamer, is voor 19 verschillende dierziekten een beschrijving opgenomen over de verspreidingsmechanismen, hoe besmettelijk de ziekte is en wat de meest voorkomende gastheren zijn. Uit deze lijst zijn vijf representatieve ziektes geselecteerd, en voor die ziektes is een risicoanalyse opgesteld. Dit zijn de vijf ziektes die ook genoemd zijn in de PlanMER OostvaardersWold. Het gaat om Mond en Klauwzeer (MKZ), Ziekte van Aukesy (ZvA), Klassieke varkenspest (KVP), Blauwtong (BT) en Koeiengriep (IBR).

De aanname is dat een risico-analyse op basis van deze vijf ziekten een goede indicatie geeft van de veterinaire risico's omdat alle aspecten die belangrijk zijn voor het bepalen van risico's in minstens een van deze vijf ziekten voorkomen.

Aanvullend is daarna nog een tweede rapport opgesteld (rapport 1554), specifiek voor het OostvaardersWold. In dat rapport is gekeken in hoeverre de aanwezigheid van Konikpaarden en Heckrunderen nog tot extra risico's leidt.

Voor een groot aantal dierziekten is aangegeven wat de huidige situatie is in de Oostvaardersplassen en of de risico's toenemen door de aanleg van het Oostvaarderswold. Voor de meeste ziekten is geen enkele aanwijzing gevonden, met uitzondering van IBR, paratuberculose en leverbot.

- Van IBR (koeiengriep) is bekend dat ca. 90% van de runderen hiertegen afweerstoffen in het bloed heeft. In het veld of bij gestorven dieren die onderzocht zijn, worden geen verschijnselen van IBR aangetroffen. IBR is een ziekte die ook binnen de reguliere veehouderij veel voorkomt. Ongeveer 30% van de melkveehouderijbedrijven zijn officieel IBR-vrij. Het risico dat het IBR virus vanuit de Heckrunderenpopulatie zich verspreidt naar de nabijgelegen veehouderijen is theoretisch niet geheel uit te sluiten, maar is waarschijnlijk zeer klein als er een bufferzone wordt ingesteld en de Heckrunderen niet in contact kunnen komen met regulier gehouden runderen.
- Paratuberculose wordt een enkele keer vastgesteld bij laboratoriumonderzoek, maar in het veld worden geen verschijnselen hiervan waargenomen. Nieuw infecties ontstaan voornamelijk door contact van jonge dieren (kalveren) met de uitwerpselen van oudere dieren. De kans dat kalveren op een melkveehouderij hiermee in aanraking komen is vrijwel nul.
- Leverbot en longworm worden wel regelmatig vastgesteld bij de runderen uit de Oostvaardersplassen. De levenscyclus van de leverbot kan alleen worden voltooid als het leverbotslakje aanwezig is. Dit slakje komt voor in de Oostvaardersplassen, en zal naar verwachting ook in het OostvaardersWold voor gaan komen. Het leverbotslakje overleeft alleen in zeer natte gebieden. Er bestaat nauwelijks risico voor het besmet raken van goed ontwaterde weidepercelen met leverbotslakken. Vermeden moet worden dat dieren uit de reguliere veehouderij gebruik kunnen maken van de percelen waar besmette leverbotslakken voorkomen. Zolang er geen vee uit de reguliere veehouderij in het OostvaardersWold wordt toegelaten is dit risico vrijwel nul.

Voor alle andere onderzochte ziekten zijn geen aanwijzingen gevonden.

Blauwtong en West Nile Virus zijn ziekten die worden verspreid door insecten. Op dit moment zijn er geen aanwijzingen dat deze ziekten voorkomen in de populaties in de Oostvaardersplassen. Met de aanleg van het OostvaardersWold wordt het leefgebied voor deze insecten groter, en ook het aantal permanent in het veld levende gevoelige dieren (o.a. paarden) neemt toe. Dit leidt echter niet tot veel extra risico voor de introductie van deze ziekten ten opzichte van de huidige situatie, omdat het geschikte leefmilieu ook nu al volop aanwezig is in Nederland.

Concluderend kan gezegd worden dat de risico's op overdracht van dierziekten zeer gering zijn. Van slechts drie dierziekten is aangetoond dat deze wel eens voorkomt in de populaties wilde grazers, maar de kans op overdracht naar de veehouderij is nagenoeg nul.

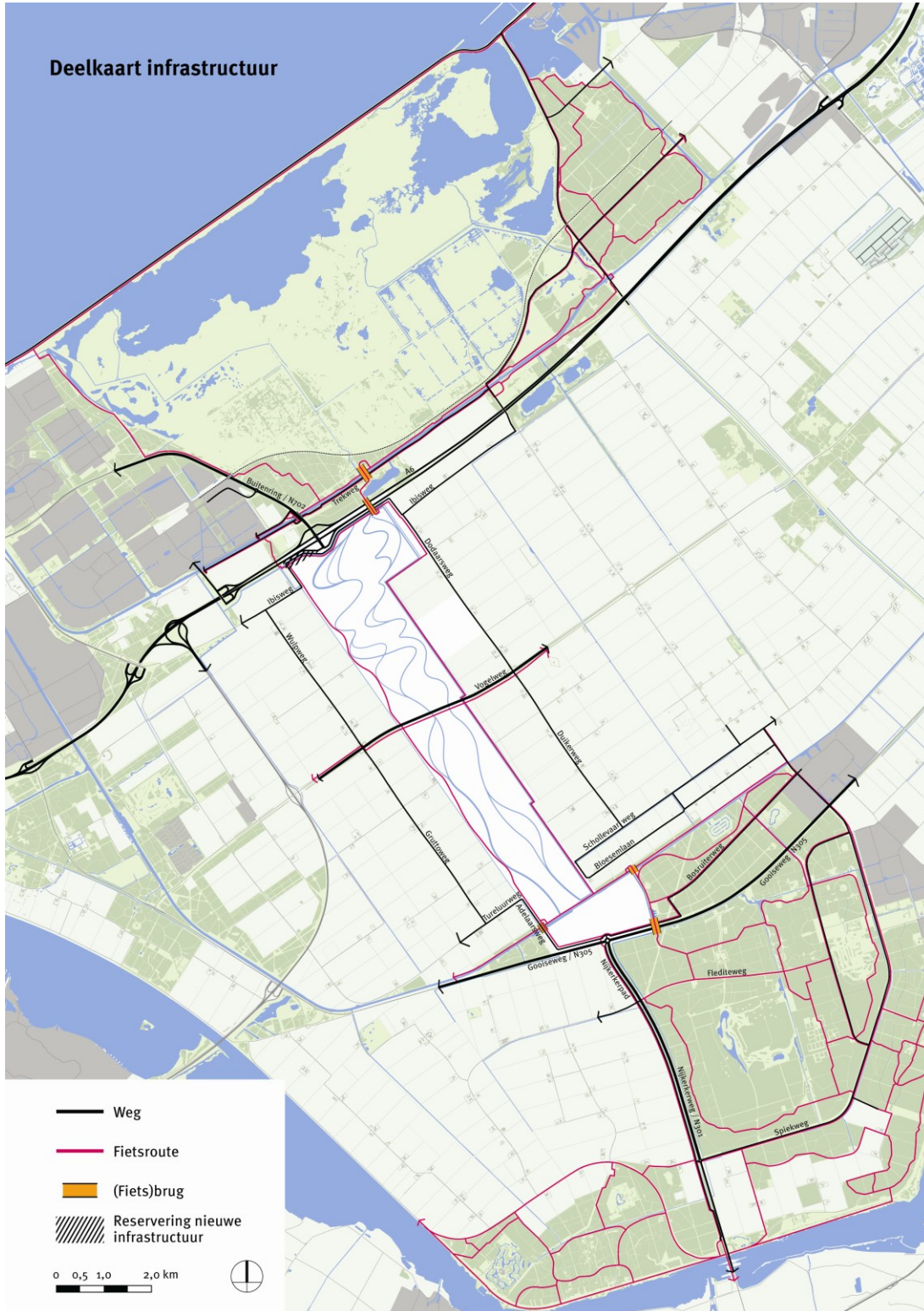
Overzicht van alle dierziekten die zijn opgenomen in genoemde rapporten.

Dierziekte (alfabetisch)	Opgenomen in algemeen rapport Alterra	Opgenomen in rapport Oostvaarderswold
Afrikaanse Varkenspest (AVP)	Ja	
Blaasjesziekte (SVD)	Ja	
Blauwtong (BT)	Ja*	Ja
Boosaardige catarrale koorts (BCK)		Ja
Botulisme		Ja
Bovine babesiosis	Ja	
Bovine brucellose (abortus bang)	Ja	Ja
Bovine Tuberculose (runder TB)	Ja	Ja
Bovine virus diarree (BVD)	Ja	Ja
BSE en Chronic wasting disease (CWD)		Ja
Droes		Ja
Enzootische bovine leukose (EBL)	Ja	Ja
IBR (koeiengriep)	Ja*	Ja
Klassieke varkenspest (KVP)	Ja*	
Leptospirose	Ja	Ja
Leverbot en longworm		Ja
Miltvuur (anthrax)	Ja	Ja
Mond en Klauwzeer (MKZ)	Ja*	Ja
Paratuberculose (paratbc)	Ja	
Porcine brucellose	Ja	
Q-koorts		Ja
Rabies (hondsdoelheid)	Ja	Ja
Runderpest	Ja	
Salmonella		Ja
Trichinellose	Ja	
West Nile Virus		Ja
Ziekte van Aujeszky of pseudorabies (ZvA)	Ja*	

* Meegenomen in risico-analyse

Bijlage 2: Kaart bereikbaarheid

De kaart in deze bijlage geeft per vervoermiddel een uitgewerkt beeld van de toekomstige bereikbaarheidssituatie in en rondom het OostvaardersWold. De kaart dient ter verduidelijking van paragraaf 4.2.

Bijlage 3: Kaart reservering nieuwe infrastructuur

Deze kaart uit de concept-eindversie structuurvisie OostvaardersWold dient ter verduidelijking van Hoofdstuk 4 van deze notitie.

